

На черговому засіданні Президії НАН України 9 квітня 2014 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали і обговорили доповідь директора Інституту української мови НАН України доктора філологічних наук П.Ю.Гриценка «Про участь установ НАН України в реалізації міжнародного проекту «Загальнослов'янський лінгвістичний атлас».

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, академік-секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України, директор Інституту літератури ім.Т.Г.Шевченка НАН України академік НАН України М.Г.Жулинський, академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України академік НАН України О.С.Онищенко.

Докладне ознайомлення з міжнародним науковим проектом «Загальнослов'янський лінгвістичний атлас» показало, що це – єдиний у славістиці проект, який реально представляє усі слов'янські мови і не має аналогів у світовому мовознавстві.

На сьогодні опубліковано 15 томів атласу, які вже реально впливають на дослідження усіх слов'янських мов, користуються у славістів усього світу попитом.

Доповідь доктора філологічних наук П.Ю.Гриценка показала, що Україна, насамперед НАН України, відіграє важливу роль у реалізації цього престижного проекту від 1958 року і до сьогодні. Переконливі здобутки в підготовці й публікації атласу засвідчують також вагомий внесок Академії у міжнародне співробітництво вчених України та Європи, є однією з кращих сторінок в історії цього взаємовигідного і результативного співробітництва.

Проведення чергового засідання Міжнародної комісії та редколегії «Загальнослов'янського лінгвістичного атласу» в Україні в цьому році – дуже почесна й відповідальна місія НАН України.

Тому треба зробити все, щоб цей важливий міжнародний захід відбувся на високому науково-організаційному рівні.

Президія НАН України прийняла відповідний проект постанови.

***

Потім Президія НАН України заслухала і обговорила доповідь академіка-секретаря Відділення хімії НАН України академіка НАН України В.В.Гончарука про результати розгляду на розширеному засіданні Бюро відділення звіту про наукову та науково-організаційну діяльність Інституту фізичної хімії ім.Л.В.Писаржевського НАН України за 2009-2013 рр.

У доповіді та виступах академіка НАН України Б.Є.Патона, директора Інституту фізичної хімії ім.Л.В.Писаржевського НАН України академіка НАН України В.Г.Кошечка відзначалося, що науковцями установи здійснюється комплекс важливих фундаментальних та прикладних досліджень з новітніх напрямів фізичної хімії.

В інституті започатковано дослідження за новим науковим напрямом – з фізичної хімії двовимірних структур: графеноподібних 2D матеріалів (графену, оксидів графену, MoS₂ та ін.), 2D цеолітних матеріалів, оксидів перехідних металів ієрархічної структури.

Прикладні роботи інституту спрямовані на створення нових функціональних матеріалів і процесів за їх участю для різних галузей промисловості та соціальної сфери. Розроблено, виготовлено й впроваджено нові матеріали, які не мають аналогів у вітчизняному виробництві, а за деякими характеристиками переважають зарубіжні аналоги, зокрема ефективні хімічні індикаторні матеріали для попередження витоків токсичних та екологічно небезпечних азотовмісних речовин; нові каталізатори для комплексного очищення газових викидів у системах автономного електроживлення лікарень, шкіл, дитячих садків, відхідних газів промисловості та автотранспорту. Створено гібридні органо-неорганічні наноконpozити електропровідних полімерів для виготовлення літій та літій-іонних акумуляторів, на які спільно з корпорацією General Motors одержано патенти США та Китаю.

Створено і впроваджено метод радіаційної модифікації термоусадкових виробів для антикорозійних покриттів сталевих магістральних нафто- і газотрубопроводів, які за основними показниками відповідають міжнародним вимогам; нові технології та матеріали для дефектоскопії об'єктів підвищеного ризику, елементів конструкцій літаків, зварних з'єднань корабельних конструкцій тощо.

Міжнародна діяльність інституту реалізується в різних формах співробітництва з багатьма провідними зарубіжними науковими центрами США, країн Західної Європи, а також Китаю, Індії, Туреччини. Активно розвивається наукова співпраця з установами країн СНД, зокрема Російської академії наук та Сибірського відділення РАН. Інститут успішно виконав та продовжує виконувати спільні дослідження в рамках 30 міжнародних контрактів, грантів, договорів.

Також інститут приділяє суттєву увагу роботі з науковою молоддю, використовуючи, зокрема, можливості навчально-наукових комплексів та філій кафедр, створених ним спільно з провідними вищими навчальними закладами Києва.

Серед питань, які потребують серйозної уваги з боку керівництва установи, – підвищення цілеспрямованості фундаментальних досліджень та їх практичної значущості. Подальших зусиль вимагає робота щодо збільшення обсягів позабюджетного фінансування інституту, зокрема в напрямі розширення його участі у співробітництві з міністерствами, відомствами й місцевими

органами влади, підприємствами Києва та України. Слід розширити міжнародне наукове і науково-технічне співробітництво, активізувати зовнішньоекономічну діяльність. Необхідно й надалі приділяти значну увагу підготовці висококваліфікованих наукових кадрів, поповненню інституту молодими спеціалістами, зміцненню матеріально-технічної бази досліджень.

В цілому Президія НАН України позитивно оцінила наукову та науково-організаційну діяльність Інституту фізичної хімії ім.Л.В.Писаржевського НАН України за 2009-2013 рр. і ухвалила відповідний проект постанови.

***

Далі учасники засідання заслухали та обговорили інформацію голови Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України академіка НАН України В.П.Семиноженка щодо проекту Закону України «Про зміни до Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність»».

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, академік-секретар Відділення біохімії, фізіології та молекулярної біології НАН України, директор Інституту біохімії ім.О.В.Палладіна НАН України академік НАН України С.В.Комісаренко, віце-президент НАН України, голова Секції хімічних і біологічних наук НАН України академік НАН України В.Д.Походенко, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С.Яцків.

Доповідач повідомив, що проектом Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (далі – проект Закону) текст Закону викладається у новій редакції, при цьому, зміни вносяться до всіх його розділів та доповнюється новими статтями та положеннями.

Так, вперше на законодавчому рівні пропонується ввести поняття «науковий підрозділ», оскільки чинне законодавство пов'язує віднесення деяких категорій працівників до наукових з роботою на посадах у такому науковому підрозділі.

Заплановані нові положення, які передбачають можливість науковим установам за погодженням із власником (власниками) входити до інших об'єднань юридичних осіб із збереженням статусу юридичної особи та фінансової самостійності.

Законодавчо унормовується створення такого елемента інфраструктури наукової і науково-технічної діяльності, як центр колективного користування науковим обладнанням.

Запропоновані проектом Закону положення створюють правові підстави для запровадження нової організаційної форми провадження наукової діяльності – Державної ключової лабораторії з відповідного напрямку наукових досліджень і науково-технічних розробок.

Передбачається введення нової статті «Соціальний захист наукового працівника», яка містить положення стосовно можливості отримання житла за рахунок цільового бюджетного фінансування.

Проектом Закону створюються умови для стимулювання молодих учених, зокрема, шляхом першочергового надання службового житла молодим вченим, а також забезпечення можливості його будівництва за рахунок коштів, виділених державою у вигляді пріоритетного пільгового молодіжного кредитування.

Проте проект Закону містить недоліки та суперечності, що вимагають відповідного коригування.

Так, потребують доопрацювання положення проекту, що визначають правовий статус Національної академії наук та національних галузевих академій наук; зміст та перелік посад наукових працівників; фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності; правовий статус наукового працівника; порядок створення наукових установ.

***

Крім того, Президія НАН України ухвалила постанови стосовно заяви академіка НАН України В.М.Яковенка; про затвердження директорів наукових установ НАН України; про виконувача обов'язків директора Інституту фізики напівпровідників ім.В.Є.Лашкарьова НАН України; про затвердження спільних наукових проектів за результатами конкурсу НАН України та Російського фонду фундаментальних досліджень 2014 року; заслухала інформацію про статтю щодо реформування науки у газеті «Дзеркало тижня»; про перспективу подальшої діяльності установ НАН України, що розташовані на території Автономної Республіки Крим; про зміни обсягів бюджетного фінансування НАН України у 2014 році; також було розглянуто низку кадрових і організаційних питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України